

## Cuprins

MULȚUMIRI .....	5
ABREVIERI .....	7
ARGUMENTUM.....	9
§1. Actualitatea, interesul și contextul temei de cercetare.....	9
§2. Cadrul conceptual propus și ipotezele de lucru.....	10
§3. Scopul tezei, obiectivele și ipotezele de lucru.....	12
§4. Demersul metodologic al lucrării de cercetare .....	13
§5. Structura tezei de doctorat.....	15
§6. Originalitate, contribuții personale și limitări.....	19
<b>TITLUL I. CONSIDERAȚII SOCIOECONOMICE CU PRIVIRE LA DEZECHILIBRUL DINTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE .....</b>	<b>21</b>
<b>CAPITOLUL I</b>	
<b>ANALIZĂ CONTEXTUALĂ .....</b>	<b>21</b>
§1. Considerații introductive .....	21
§2. Delimitări conceptuale .....	22
2.1. Dezechilibrul dintre viața profesională și cea de familie .....	22
2.2. Echilibrul între viața profesională și cea de familie .....	24
<b>CAPITOLUL II</b>	
<b>CAUZELE APARIȚIEI DEZECHILIBRULUI DINTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE .....</b>	<b>28</b>
§1. Contextul istoric, economic și social care a favorizat apariția dezechilibrului dintre viața profesională și cea de familie .....	28
1.1. Scurt istoric privind accesul femeilor pe piața forței de muncă .....	28
1.2. Familia contemporană – între tradițional și modern .....	33
§2. Incidența dezechilibrului dintre viața profesională și cea de familie la nivelul Uniunii Europene.....	36
§3. Cauzele dezechilibrului dintre viața profesională și cea de familie .....	38
3.1. Factori de natură culturală .....	38
3.2. Factori de natură familială.....	42
3.3. Factori de natură profesională.....	44
3.4. Factori de natură personală.....	46
<b>CAPITOLUL III</b>	
<b>EFECTELE NEGATIVE ALE DEZECHILIBRULUI DINTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE .....</b>	<b>49</b>
§1. Considerații introductive .....	49
§2. Efectele negative ale dezechilibrului dintre muncă și familie în plan profesional.....	49
§3. Efectele negative ale dezechilibrului dintre muncă și familie în plan familial.....	50
§4. Efectele negative ale dezechilibrului dintre muncă și familie în planul sănătății fizice și psihice .....	51
§5. Efectele negative ale dezechilibrului dintre muncă și familie în plan socioeconomic.....	52

CAPITOLUL IV	
CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE.....	54
<b>TITLUL II. CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA PRINCIPALII PARTENERI IMPLICAȚI ÎN PROMOVAREA UNUI JUST ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE.....</b>	<b>55</b>
CAPITOLUL I	
ASPECTE CONCEPTUALE .....	55
§1. Considerații introductive .....	55
§2. Reper conceptuale .....	56
CAPITOLUL II	
ROLUL REPREZENTANȚILOR INSTITUȚIONALI ÎN PROMOVAREA UNUI JUST ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE.....	58
§1. Considerații introductive .....	58
§2. Diagnoza politicilor internaționale și principalele instituții implicate.....	59
2.1. Organizația Națiunilor Unite.....	59
2.2. Organizația Internațională a Muncii.....	60
2.3. Consiliul Europei.....	62
§3. Diagnoza politicilor europene și principalele instituții implicate.....	63
3.1. Considerații introductive.....	63
3.2. Rolul și competențele instituțiilor UE în cadrul politicilor de îmbunătățire a echilibrului între viața profesională și cea de familie .....	66
3.3. Propuneri adresate instituțiilor UE în vederea dezvoltării politicilor privind justul echilibru între viața profesională și cea de familie .....	71
§4. Diagnoza politicilor naționale și principalele instituții implicate .....	72
4.1. Considerații introductive.....	72
4.2. Ciclul general al politicilor publice și organismele implicate.....	74
4.3. Dezvoltarea politicilor publice și rolul partenerilor instituționali .....	76
4.4. Propuneri adresate instituțiilor naționale în vederea dezvoltării politicilor privind îmbunătățirea echilibrului între viața profesională și cea de familie.....	81
CAPITOLUL III	
ROLUL PARTENERILOR SOCIALI ÎN PROMOVAREA UNUI JUST ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE.....	84
§1. Considerații introductive .....	84
§2. Diagnoza situației actuale la nivel internațional.....	84
§3. Diagnoza situației actuale la nivel european.....	86
3.1. Informații generale privind dialogul social european .....	86
3.2. Rolul partenerilor sociali europeni în promovarea unui just echilibru între viața profesională și cea de familie.....	87
3.3. Rolul și puterea partenerilor sociali în statele membre ale Uniunii Europene.....	88
§4. Diagnoza situației actuale la nivel național.....	106
4.1. Cadru legal .....	106
4.2. Evoluția dialogului social național .....	107
4.3. Consecințele reformelor legislative asupra dialogului social național .....	112
4.4. Rolul partenerilor sociali în promovarea unui just echilibru între viața profesională și cea de familie .....	118

4.5. Propuneri adresate partenerilor în vederea promovării armonizării vieții profesionale cu cea de familie.....	123
---	-----

#### CAPITOLUL IV

<b>IMPLICAREA ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE ÎN POLITICILE DE PROMOVARE A ECHILIBRULUI ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI DE FAMILIE.....</b>	<b>126</b>
§1. Considerații introductive .....	126
§2. Cadru legal și instituțional la nivel internațional și european .....	126
§3. Cadru legal și instituțional la nivel național .....	127
§4. Rolul organizațiilor neguvernamentale în politicile de promovare a echilibrului între viața profesională și cea de familie.....	129

#### CAPITOLUL V

<b>CULTURA ORGANIZAȚIONALĂ ȘI ROLUL EI ÎN PROMOVAREA UNUI JUST ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE.....</b>	<b>132</b>
§1. Considerații introductive .....	132
§2. Delimitări conceptuale și abordări teoretice interdisciplinare.....	133
§3. Etapele consolidării politicilor interne menite să asigure menținerea echilibrului între viața profesională și cea de familie.....	135
§4. Exemple de politici interne menite să asigure menținerea echilibrului între viața profesională și cea de familie .....	137
§5. Impactul culturii organizaționale care promovează echilibrul între viața profesională și cea de familie asupra productivității.....	140
§6. Concluzii .....	143

#### CAPITOLUL VI

<b>CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA .....</b>	<b>144</b>
§1. Concluzii .....	144
§2. Propuneri de lege ferenda .....	146

<b>TITLUL III. PROMOVAREA JUSTULUI ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI EUROPEAN .....</b>	<b>150</b>
--	------------

#### CAPITOLUL I

<b>APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA LA NIVEL INTERNAȚIONAL A PRINCIPIULUI PRIVIND JUSTUL ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE.....</b>	<b>150</b>
§1. Considerații introductive .....	150
§2. Reglementări și politici adoptate la nivelul Organizației Națiunilor Unite.....	152
§3. Reglementări și politici adoptate la nivelul Organizației Internaționale a Muncii.....	153
3.1. Convenția nr. 156/1981 cu privire la lucrătorii care au responsabilități familiale și Recomandarea nr. 165/1981 .....	155
3.2. Convenția nr. 183/2000 privind revizuirea Convenției asupra protecției maternității din 1952 și Recomandarea nr. 191/2000 .....	157
3.3. Alte instrumente juridice internaționale cu implicații în domeniul asigurării unui echilibru just între viața profesională și cea de familie .....	158
§4. Reglementări și politici adoptate de Consiliul Europei .....	159

## CAPITOLUL II

## APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA LA NIVEL EUROPEAN A PRINCIPIULUI PRIVIND JUSTUL

ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA PRIVATĂ ȘI DE FAMILIE .....	162
§1. Considerații introductive .....	162
§2. Apariția și dezvoltarea principiului menținerii echilibrului între viața profesională și cea privată și de familie la nivelul Uniunii Europene.....	164
2.1. Prima etapă (1957-1990) → etapa conștientizării nevoii de menținere a unui echilibru între viața profesională și cea de familie pentru asigurarea egalității de șanse între bărbați și femei.....	164
2.2. A doua etapă (1991-1999) → etapa consolidării bazelor juridice ale politicilor sociale favorabile echilibrului între viața profesională și cea de familie.....	166
2.3. A treia etapă (2000-2007) → etapa introducerii obiectivului de menținere a unui echilibru între viața profesională și de familie printre domeniile prioritare de acțiune ale Uniunii Europene.....	168
2.4. A patra etapă (2008-2016) → etapa conturării principiului menținerii echilibrului între viața profesională și cea privată și de familie.....	171
2.5. A cincea etapă (2017-prezent) → etapa proclamării principiului menținerii echilibrului între viața profesională și cea privată și de familie.....	173
§3. Principalele reglementări privind echilibrul între viața profesională și cea de familie adoptate la nivelul Uniunii Europene.....	175
3.1. Reglementări privind concediile familiale.....	175
3.2. Reglementări cu privire la egalitatea între bărbați și femei .....	181
3.3. Reglementări cu privire la condițiile de muncă.....	183

## CAPITOLUL III

## APORTUL CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE, AL CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ȘI AL COMITETULUI EUROPEAN AL DREPTURILOR SOCIALE LA IMPLEMENTAREA PRINCIPIULUI PRIVIND JUSTUL ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE .....

.....	192
§1. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene .....	192
1.1. Hotărâri favorabile salariaților cu responsabilități familiale.....	193
1.2. Hotărâri nefavorabile salariaților cu responsabilități familiale.....	202
§2. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului .....	205
§3. Concluziile Comitetului European pentru Drepturi Sociale .....	208

## CAPITOLUL IV

CONCLUZII ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE .....	210
--	-----

**TITLUL IV. PROMOVAREA JUSTULUI ECHILIBRU ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE ÎN ROMÂNIA.....**

212

## CAPITOLUL I

ASPECTE INTRODUCTIVE .....	212
§1. Considerații introductive .....	212
§2. Identificarea măsurilor și politicilor menite să contribuie la justul echilibru între viața profesională și cea de familie .....	213

## CAPITOLUL II

FLEXIBILIZAREA ORGANIZĂRII TIMPULUI DE MUNCĂ.....	216
§1. Considerații introductive .....	216

§2. Durata timpului de muncă – redusă și eficientizată.....	217
2.1. Cadru normativ.....	217
2.2. Durata timpului de muncă la nivelul Uniunii Europene.....	219
2.3. Propuneri de lege ferenda – reducerea și eficientizarea timpului de muncă .....	222
§3. Limitarea formelor de organizare atipice ale timpului de muncă .....	223
3.1. Introducere.....	223
3.2. Cadru normativ.....	224
3.3. Incidența formelor de organizare atipice ale timpului de muncă la nivelul Uniunii Europene .....	225
3.4. Propuneri de lege ferenda – limitarea formelor de organizare atipice ale timpului de muncă.....	226
§4. Flexibilizarea organizării timpului de muncă.....	227
4.1. Cadru normativ.....	227
4.2. Incidența formelor flexibile de organizare a timpului de muncă în Uniunea Europeană.....	228
4.3. Propuneri de lege ferenda .....	230
§5. Contractul de muncă cu timp parțial .....	232
5.1. Cadru normativ.....	232
5.2. Incidența muncii cu timp parțial la nivelul Uniunii Europene.....	233
5.3. Propuneri de lege ferenda – îmbunătățirea condițiilor de muncă.....	234
§6. Concluzii .....	235

### CAPITOLUL III

DREPTUL LA CONCEDIU.....	237
§1. Considerații introductive .....	237
§2. Concediul de odihnă .....	237
2.1. Cadru normativ.....	237
2.2. Concedii suplimentare.....	239
2.3. Reglementarea concediului de odihnă la nivelul Uniunii Europene.....	240
2.4. Propuneri de lege ferenda .....	242
§3. Concediul de maternitate.....	242
3.1. Cadru normativ.....	242
3.2. Reglementarea concediului de maternitate la nivelul Uniunii Europene.....	247
3.3. Propuneri de lege ferenda .....	249
§4. Concediul paternal .....	250
4.1. Cadru normativ.....	250
4.2. Reglementarea concediului paternal la nivelul Uniunii Europene.....	251
4.3. Propuneri de lege ferenda .....	252
§5. Concediul pentru creșterea copilului .....	252
5.1. Cadru normativ.....	252
5.2. Reglementarea concediului pentru creșterea copilului la nivelul Uniunii Europene.....	256
5.3. Propuneri de lege ferenda .....	258
§6. Concediul de acomodare .....	259
6.1. Cadru normativ.....	259
6.2. Reglementarea concediului de acomodare la nivelul Uniunii Europene.....	260
§7. Concediul de îngrijire.....	261
7.1. Concediul pentru îngrijirea copilului bolnav.....	261
7.2. Concediul pentru îngrijirea copilului cu handicap.....	262

7.3. Concediul pentru supravegherea copiilor în situația închiderii temporare a unităților de învățământ.....	263
7.4. Reglementarea concediului de îngrijire la nivelul Uniunii Europene.....	264
7.5. Propuneri de lege ferenda.....	265

#### CAPITOLUL IV

FLEXIBILIZAREA LOCULUI DE MUNCĂ.....	266
§1. Considerații introductive .....	266
§2. Munca la domiciliu .....	266
2.1. Cadru normativ .....	266
2.2. Definiția și caracteristicile muncii la domiciliu .....	267
2.3. Incidența muncii la domiciliu la nivelul Uniunii Europene .....	269
2.4. Propuneri de lege ferenda.....	270
§3. Telemunca.....	271
3.1. Cadru normativ .....	271
3.2. Definiția și caracteristicile telemuncii .....	271
3.3. Incidența telemuncii la nivelul Uniunii Europene .....	278
3.4. Propuneri de lege ferenda.....	280
§4. Concluzii .....	281

#### CAPITOLUL V

SERVICIILE SOCIALE DE ÎNGRIJIRE A COPIILOR ȘI A MEMBRILOR DE FAMILIE DEPENDENȚI.....	284
§1. Considerații introductive .....	284
§2. Sistemul național de asistență socială.....	285
§3. Serviciile de educație și îngrijire timpurie a copiilor.....	286
§4. Serviciile de îngrijire pentru persoanele dependente.....	293
§5. Concluzii .....	297

#### CAPITOLUL VI

IMPACTUL PANDEMIEI SARS-COV-2 ASUPRA ECHILIBRULUI ÎNTRE VIAȚA PROFESIONALĂ ȘI CEA DE FAMILIE .....	298
§1. Considerații introductive .....	298
§2. Noi provocări privind munca la domiciliu și telemunca .....	299
§3. Noi provocări privind timpul de muncă .....	301
§4. Zile libere pentru supravegherea copiilor.....	305
§5. Concluzii .....	310

#### CAPITOLUL VII

PROTECȚIA JURIDICĂ A SALARIAȚILOR CU RESPONSABILITĂȚI FAMILIALE .....	311
§1. Considerații introductive .....	311
§2. Delimitări conceptuale .....	312
§3. Protecția juridică a salariaților cu responsabilități familiale .....	313
3.1. Sfera beneficiarilor .....	313
3.2. Protecția juridică la locul de muncă a salariaților cu responsabilități familiale.....	313
3.3. Interdicția concedierii pentru motive legate de responsabilități familiale.....	314
3.4. Acte de discriminare și situații derogatorii.....	316
3.5. Hărțuirea la locul de muncă .....	317

§4. Răspunderea juridică și sistemul sancționator .....	319
4.1. Sancționarea salariaților vinovați .....	319
4.2. Sancționarea angajatorului vinovat.....	320
§5. Protecția juridică a salariaților cu responsabilități familiale la nivelul Uniunii Europene .....	322
§6. Concluzii .....	324
CAPITOLUL VIII	
CONCLUZII ȘI PROPUNERI <i>DE LEGE FERENDA</i> .....	326
§1. Concluzii .....	326
§2. Propuneri <i>de lege ferenda</i> .....	327
LISTA TABELELOR ȘI FIGURILOR .....	354
BIBLIOGRAFIE .....	357